

Miracles: la fe que cura

A la jove siciliana Delizia Cirolli, de dotze anys, els metges li havien diagnosticat un tumor de tibia amb pronòstic fatal. En comptes d'acceptar l'amputació de la cama, els seus pares, com a últim recurs, la varen portar a Lorda. A la tornada, la nena es trobava en el mateix estat, però un temps després els tumors començaren a remetre acceleradament. Avui, Delizia és casada i té fills.

Es tracta del darrer miracle acceptat a Lorda, que fa el número 65 des que el 1858 Bernardette Subirous va veure la Mare de Déu i va trobar una font d'aigua miraculosa. Des d'aleshores, Lorda ha estat llegendari i polèmic, una prova irrefutable de l'existència de déu i del seu poder per a alguns; una mostra de superstició en ple segle XX per a d'altres.

D'estudis mèdics sobre els pretesos miracles de Lorda no n'hi ha gaires. Però sí que existeixen dades més o menys oficials. Els primers temps es guariren entre deu i quinze persones per any. La xifra augmentà espectacularment i entre 1876 i 1913 es depassa el centenar de guaricions anuals. Després de la Primera Guerra Mundial, el ritme s'alenteix. Malgrat que hi ha més visitants, hi ha menys curacions. Les causes? Diverses. Una, que l'església, ja cauta des del principi, ha posat cada vegada més difícil l'acceptació d'una curació com miraculosa. La segona, que la medicina ha avançat i molts fets sobrenaturals ja tenen una explicació científica.

Fins i tot els metges catòlics que han estudiat el tema es mostren mesurats. André Trifaud, especialista en tumors ossis, cita fets ja explicats i fets inexplicables. Entre els primers, el neuroblastoma del nadó, que desapareix espontàniament en certs casos. El que abans es creia miracle és, en realitat, la inactivació d'un gen. Aquest governa la multiplicació cel·lular en l'embrió i sol aturar la seva acció en el moment

La prudència de l'església i els avenços de la medicina han fet que el nombre de miracles a Lorda hagi disminuït. Alguns metges han analitzat presumptes miracles, un fet que es troba a gairebé totes les cultures.

del naixement. En casos en què ho fa més tard, es produeix aquest tumor nerviós que remet, doncs, quan el gen s'inactiva.

Però Trifaud també diu que hi ha casos sense altra explicació que el miracle. El de Delizia Cirolli que explicàvem al principi n'és un. "El seu dossier -diu Trifaud- es pot ensenyar a qualsevol no creient i es veu que es tracta d'un vertader miracle. Tot i així, no podem excloure que algun dia aquest cas també tingui una explicació científica".

Prudència, doncs, per part de l'església catòlica i dels metges. En tot cas, la definició de miracle és ben ajustada: la curació sobtada i instantània, completa i definitiva d'una afecció greu i incurable, sense base mèdica que ho expliqui. El cas de Delizia no entraria ben bé en aquesta definició, perquè la curació no va ser immediata. Però tot es pot arranjar: el seu dossier parla d'"instantaneïtat prolongada".

Queden fora d'aquesta definició, doncs, més de 6.000 guaricions que l'església no ha acceptat com a miracles. L'església catòlica és prudent, com ja ho era Pius X a finals del segle passat, tot demanant que no es fes servir la paraula "miracle" amb tanta frivolitat i que deixessin d'explicar-li tantes històries sobre sanaments.

La baixada del nombre de miracles ha anat paral·lela a la de visitants. I potser això preocupa encara més. Si el 1991 hi va haver cinc milions i mig de visitants, foren cinc milions justets el 1992 i força menys el 1993. Potser per això s'anuncia que en realitat el 1993 hi va haver 40 curacions miraculoses, que han quedat silenciades seguint el consell de Crist després de sanar un leprós, segons explica Sant Marc: "Cuida de no dir-ne res a ningú". Un consell que no sempre es basa en criteris religiosos. El 1988 un ciutadà francès es va creure guarit miraculosament d'una paràlisi i ho va explicar en

un diari regional. La conseqüència fou que la seguretat social li retirà la pensió d'invalidesa. Una història que sembla un acudit, però que va ser publicada en un seriós setmanari mèdic.

Polèmica de lluny. Les polèmiques sobre els miracles vénen de lluny. Ja en els seus primers temps hi havia qui denunciava les exageracions de les històries, fins al punt que molts detalls eren desmentits després pels mateixos protagonistes. D'altres es dedicaven a mostrar que les aparicions de la Mare de Déu no solen ser fiables. Un llibre de Carlos Maria Staehli, *Aparicions*, publicat el 1954, explica que l'autor havia provocat visions experimentals. Així, havia fet que un jove cregués veure Sant Lluís damunt d'un arbre o que un pilot d'aviació veiés creus al cel. La suggestió podia arribar a fer sentir contacte físic o escalfor.

Altres llocs famosos per les aparicions no tenen la fama guaridora de Lorda. És el cas de Fàtima. Tot hi deu ajudar: el poble queda molt lluny, en un extrem d'Europa, es troba en un país pobre, que no pot fer tanta promoció. I, sobretot, s'ha barrejat amb temes polítics. Els famosos tres secrets de Fàtima i la relació amb la "conversió de Rússia", juntament amb certes publicacions polítiques, els lliguen més a sectors d'extrema dreta que no pas a la fe estricta. En tot cas, el tema dels miracles no és del tot acceptat ni dintre la mateixa església catòlica. Jesús no tenia l'exclusiva, a la seva època, dels miracles. Hi ha textos no cristians que citen curacions d'aquest tipus, com ara algunes dels exvots del temple d'Esculapi —a Epidaure—, el diàleg de Llucià de Samòsata i a la *Vida d'Apol·loni de Tiana*, de Filòstrat. Alguns sacerdots fins i tot comenten que si els miracles de Jesús haguessin estat tan evidents i únics, tothom s'hauria convertit fàcilment.

A l'hora de trobar explicació científica als miracles hem de citar dades conegudes des de fa uns quants anys, com ara la remissió espontània de tumors. No es coneix per què es produeix el fet, però el cas és que alguns tumors desapareixen sols. Això podria explicar alguns casos. Una altra explicació és l'efecte psicològic.

D'estudis mèdics sobre els pretenduts miracles de Lorda no n'hi ha gaires. Però sí que existeixen dades més o menys oficials. Els primers temps es guariren entre deu i quinze persones per any. La xifra augmentà espectacularment i entre 1876 i 1913 es depassa el centenar de guaricions anuals. Després de la Primera Guerra Mundial, el ritme s'alenteix. Malgrat que hi ha més visitants, hi ha menys curacions. Les causes? Diverses. Una, que l'església, ja cauta des del principi, ha posat cada vegada més difícil l'acceptació d'una curació com miraculosa. La segona, que la medicina ha avançat i molts fets sobrenaturals ja tenen una explicació científica.

D'entrada, els problemes psíquics queden fora del camp dels miracles. Intervenien massa factors en temes com depressions, fòbies, complexos diversos, com per acceptar guariments miraculosos.

Però la fe del malalt pot tenir una importància cabdal en moltes malalties, per no dir gairebé totes. Els metges saben que bona part de les nostres afeccions són purament psicossomàtiques. La medicació no faria més que potenciar la confiança del malalt en el guariment o en la desaparició del dolor.

En tenim exemples en altres cultures. El 1977 una filipina de 28 anys, que vivia a Seattle (Estats Units) patia de períodes febrils i dolors articulars. Diagnòstic: lupus eritematós, una greu malaltia del sistema immunitari. El tractament produeix millora, però de seguida s'atura la reacció positiva. La dona prefereix anar-se'n a les Filipines per consultar el seu bruixot. Tres setmanes després torna als Estats Units. Explica al seu metge el que li ha dit el bruixot: un amant decebut li ha llançat el mal d'ull. Després de l'exorcisme del bruixot, i ja a Seattle, el metge no troba rastre de la malaltia inicial. Era un problema psicossomàtic que revela els lligams complexos entre ment i sistema immunitari?

El cas va ser descrit al prestigiós *Journal of*

American Medical Association. Tot i els dubtes que ens quedin, hi ha altres fets semblants. Metges europeus residents a països africans expliquen casos semblants. Una noia camerunesa va a veure al metge del poble, un jove català. Descriu molèsties físiques. El metge no li troba res i l'envia al bruixot. Al cap d'un temps, les molèsties han desaparegut: el bruixot li va explicar que allò era provocat per l'enveja d'una veïna del poble. El sortilegi havia eliminat el malefici i els dolors.

Hi ha històries més occidentalitzades. Alguns estudis mostren que les persones que afronten amb força d'ànim el diagnòstic de càncer tenen menys probabilitats de desenvolupar metàstasi —migració de les cèl·lules canceroses a altres llocs de l'organisme—. Són estudis polèmics, però que potser ens indiquen que entre el cervell i l'estat general de l'organisme hi ha molts més lligams que no pensem. I això podria tenir a veure amb els miracles: gent de molta fe pot potenciar la lluita del seu organisme contra la malaltia. Potser no cura déu, sinó la fe en déu.

Sanadors que s'aprofiten. La fe de la gent però, també troba explotadors. Evangelistes guaridors apareixen en programes de televisió —sobretot als EUA— i prometen treure tots els mals amb el seu poder i l'ajut de déu. Als Països Catalans en tenim exemples. De vegades també troben tribunes televisives i hi demostren que la seva virtut no són els coneixements de medicina, sinó una capacitat per xerrar molt sense dir res i per barrejar miracles, exorcisme i el que calgui, a més d'aportar sempre històries inversemblants i mai no demostrades.

Al seu llibre *Curanderos*, el periodista tortosí Pepe Rodríguez descriu diversos casos. Així, tenim la sanadora Carme Corma, de Castelló, que "cura" pacients des que fa anys se li va aparèixer déu. Antonia Gómez, de Viladecans (el Baix Llobregat), té a casa nombroses imatges de la mare de Déu i de Jesucrist. Gómez és veterana: diu que cura des dels vuit anys —ara en té 69—. Josep Sumalla, de Barcelona, és un ex-auxiliar sanitari que ara imposa les mans als malalts.

A València hi ha hagut fets prou difosos sobre concentracions a llocs on, presumptament, s'apareixia la Mare de Déu. D'altres curanderos recorren a figures diferents. Paco i Lola, a Petrer (les Valls del Vinalopó), sanen de vegades gràcies a la intercessió de Franco i Carrero Blanco. Un còctel supersticiós i polític, doncs. Entre altres resultats, el que es veu en una de les fotos del llibre de Pepe Rodríguez: Paco i Lola actuen desinteressadament donant una aigua mi-

Paco i Lola actuen desinteressadament donant una aigua miraculosa, però també miraculosament s'apilonen bitllets dels devots en un racó de la casa. Potser llocs com Lorda i alguns bruixots realitzen una tasca important: combatre la deshumanització de la medicina, fer que el malalt se senti escoltat, reconfortat.

raculosa, però també miraculosament s'apilonen bitllets dels devots en un racó de la casa.

Algunes sectes es dediquen a curar o fins i tot a negar la malaltia. És el cas de l'anomenada ciència cristiana, creada al 1866. Teoria mèdica principal d'aquesta secta: la malaltia no existeix, és una creació de la ment. Fins i tot els verins no fan efecte sinó perquè qui els pren creu, falsament, que són verins. No deixen de caure en contradiccions: revelen a les seves publicacions més de

53.000 guariments per pregàries des de 1900. La malaltia no existeix, però ells la fan desaparèixer. Eliminen allò que ells ja neguen que hi sigui.

En medicina, només hi ha una forma de saber si un mètode és efectiu: prendre un grup prou gran de malalts i administrar un tractament a la meitat i un altre —o cap— a l'altra meitat. Tenint cura d'allò que pugui desvirtuar l'estudi —dat dels malalts, estat físic, altres afeccions, etc.— s'arriba a les conclusions.

El 1965, C. R. B. Joyce i R. M. C. Welldon, dos metges de Londres, es varen entretenir en un estudi: esbrinar si resar ajuda a curar el malalt. Un any i mig després de moltes pregàries, no s'observava cap diferència significativa entre els dos grups de malalts. Un dels problemes d'algunes d'aquestes creences és que afecten persones innocents. Així, els científics no volen tractament mèdic per als seus fills. Articles publicats als Estats Units fa uns anys denunciaven aquest fet. Un científic es justificava així: "La vida del nen i dels pares es pot veure afectada negativament quan saben que aquella vida ha estat salvada per un mètode immoral i per un pecat". Recordem també el tema dels testimonis de Jehovà i les transfusions de sang.

Cal no barrejar les coses i reconèixer que l'església catòlica, al marge de les polèmiques sobre l'existència o no de miracles, es comporta amb coherència i seriositat. La seva prudència la porta a estudiar els casos i a no reconèixer-los alegrement. I la fe la condueix a creure que els miracles, efectivament, existeixen.

Cal pensar en les conseqüències tràgiques que moltes actuacions de presumptes sanadors han tingut o en el profit econòmic que molts treuen de persones humils. Però potser llocs com Lorda i alguns bruixots realitzen una tasca important: combatre la deshumanització de la medicina, fer que el malalt se senti escoltat, reconfortat. Qui està desnonat pels metges no és estrany que vagi a Lorda. Però una societat on la gent se sentís més protegida i que tingués qui l'ajudés a solucionar problemes seria menys procliu a caure en supersticions. Ara, aconseguir això sí que seria un vertader miracle. **Xavier Duran**

